

OPONENTSKÝ POSUDEK
NA DIPLOMOVOU PRÁCI **LUCIE KŘÁPKOVÉ**
Proměna poetické vinárny Viola v Divadlo Viola
na základě analýzy vybraných inscenací od 90. let do současnosti

„Poetická kavárna Viola“ na pražské Národní třídě je vsutku pozoruhodným fenoménem našeho kulturního života. Od 22. července 1963 kdy zahájila svou činnost pásmem Komu patří jazz o jejím působení platí to, co bývá napsáno v řadě encyklopedických a slovníkových hesel pojmenovávajících vývoj řady organizačních i druhových oblastí, jež se různým způsobem podílely na uvolňování české literární a audiovizuální produkce – ale nejenom jí. Přesahů, jež svou „nedefinovanou“ otevřeností Viola dosahovala byla řada – a proto sehrála v novodobém rozvoji té nebo oné produkce iniciační roli. Často tomu tak bylo proto, že oněch výbojů a vstupů do sféry nové a vlastně ještě neustanovené aktivity se ujímali tvůrci, kteří už získali autoritu v tradičních a osvědčených uměleckých druzích. Koneckonců k posunům Violy v oblasti tzv. divadla jednoho herce a její vsutku iniciační funkce v tomto druhu divadla napomohla nepochybně dramaturgická autorita Vladimíra Justla, jež přispěla k takovým představením jako byla Gogolovy Bláznovy zápisky Jana Přeučila (1967) či Beckettova Poslední páska v interpretaci J. Chvaliny (1965).

Nemohu si pomoci, z jistého hlediska mně Viola připomíná Divadla hudby, což byly zvláštní specifické jevy české kultury v letech 1948 – 89, které byly **paradivadelními** institucemi. Pražské Divadlo hudby bylo založeno s cílem plnit propagačně reklamní funkci, později pak i funkci vzdělávací, výchovnou a popularizační. Ale nejobvyklejší forma programu, tzv. pásma či komponované pořady uplatňovaly většinou živé mluvené slovo jako autentickou formu recitace nebo i některé postupy tzv. divadla poezie. Což jsou koneckonců dva druhy umění, pro něž měla Viola klíčový význam; ostatně sám její vznik v roce 1963 je výmluvným dokladem značného vlivného ohlasu recitace v této době. Poezie se zejména pro mladou a mladší generaci stává tehdy prostředkem sebevyjádření, stále častěji se objevují texty s výrazným etickým poselstvím, filosofickým nábojem a koneckonců

snahou takto vyjádřit postoj k tzv. „normalizaci“. Svým způsobem k těmto paradivadelním jevům patřila i Lyra Pragensis – komorní sdružení pro hudbu, poezii a výtvarné umění ustavené v květnu 1967, která neusilovala dávat uváděným dílům jevištní tvar, ale volila tzv. koncertní provedení – sólový pódiový přednes s dominantou vytríbeného mluveného projevu. Zatímco „divadlo poezie“ uplatňovalo sice herectví na pomezí recitace, v němž často nešlo o hereckou postavu, ale jinak pracovalo s celistvě uspořádaným jevištním tvarem, jenž byl nositelem osobnostního vztahu inscenátorů k tématu. V tomto smyslu a směru naplňovalo „divadlo poezie“ základní charakter i směřování všech divadelních produkcí vznikajících a existujících na půdě těch paradivadelních zařízení, jejichž cílem nebylo původně dělat divadlo jako k tomu zbudovaný a určený institucionální systém ale postupně pochopilo a uchopilo smysl jevištního tvaru jako možnost trvalé přítomnosti tvořícího a tvořivého originálu v představení. V tom je – myslím – trvalý důvod pronikání divadelní funkce (autorka práce ji nazývá divadelností) do produkcí „poetické vinárny Viola“; pracuje v ní řada tvůrců, kteří dobře vědí a z vlastní zkušenosti znají povahu a možnosti funkce jevištního tvaru jako skutečného autorství, pochopení, porozumění. Zdá se mně, že v tomto duchu se vždycky pohybovala ta představení Violy, která chtěla být *inscenací*, to jest preferovala komponovanou partituru pevně a záměrně budovaného celku. Pokud jsem tato představení ve Viole viděl, v poslední instanci tato partitura dovolovala rozvinout souhrn strukturních daností a schopností, jež koneckonců dovolují rozehrávat sebe sama, své osobnostní postoje. V tomto duchu bych – při veškerém uznání kvalit diplomové práce Lucie Křápkové – pokládal za nutné a prospěšné provést celkovou analýzu oněch vybraných deseti inscenací a prověřit zda si tato poetická vinárna nadále udržuje své mimořádné postavení specifického paradivadelního jevu, jenž bezprostředně reaguje na různé jedinečné divadelní podněty a hledá svou specifickou divadelní funkci.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku B-C.

prof. PhDr. Jan Císař, CSc.

Unhošť 29. 8. 2018